

Osobní finance

Občanská nauka
a společenskovední seminář

Zhodnocování finančních prostředků

(od r. 2011 pojištění bankovních vkladů do výše 100 000 EUR)

- **Běžný účet**
 - základní nástroj hotovostního a bezhotovostního platebního styku, navazují na něj další produkty: platební karty, šeky, úvěry atd.
- **Spořicí účet**
 - na dobu neurčitou, stanovena výpovědní lhůta
- **Vkladní knížka**
 - především pro hotovostní operace
- **Termínovaný vklad**
 - na dobu určitou, fixní částka, pevně stanovena doba vkladu

Státem podporované formy spoření

(státní příspěvky, daňová zvýhodnění)

- Stavební spoření
 - produkt poskytovaný stavebními spořitelny
 - pojištěné vklady
 - v jeho rámci je možno spořit, získat státní podporu a čerpat úvěr na financování bydlení
- Penzijní připojištění
 - příspěvky spravují penzijní fondy
 - finanční prostředky lze čerpat na různé typy penzí (starobní, invalidní, pozůstalostní aj.)

Další formy zhodnocování peněz

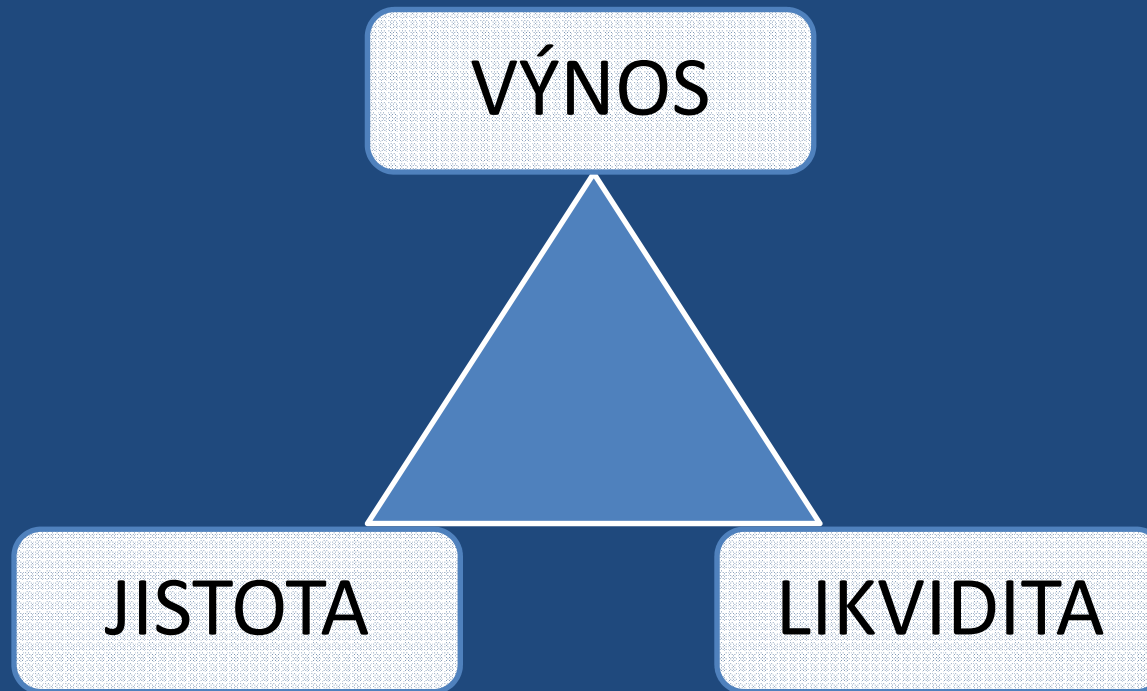
- Podílový fond

- nemá právní subjektivitu, je spravován investičními společnostmi
- podílník fondu je držitelem podílových listů
- podílové fondy spravují akcie, dluhopisy, komodity...
- vyšší zisky vyvážené vyšším rizikem
- podobně jako podílové fondy fungují **investiční fondy** (a.s.)

- Akcie

- cenné papíry s nimiž se obchoduje především na burzách, umožňují výplatu dividend, rozlišujeme akcie na jméno a na doručitele (anonymní)

Základní trojúhelník investování

Půjčování finančních prostředků

- Spotřebitelský úvěr
 - poskytují banky a různé úvěrové společnosti
 - pro nepodnikatelské účely, typicky na nákup spotřebního zboží (např. vybavení domácnosti)
 - na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru (s uvedením výše splátek, splátkového kalendáře, výše úroku – RPSN* atd., pozor na institut rozhodčí doložky)
 - při vyšších částkách může být vyžadováno ručení
- *) RPSN ... roční procentní sazba nákladů, umožňuje lépe posoudit výhodnost půjčky, není totéž co tzv. „navýšení“

Půjčování finančních prostředků

- Kontokorent
 - bankovní služba sjednaná k běžnému účtu (kontokorentní účet) umožňující čerpat peníze z účtu až do úvěrového limitu
 - kontokorentní úvěr je nejběžnější krátkodobý neúčelový úvěr
 - z hlediska klienta velmi pohodlný, avšak relativně vysoké RPSN (25 – 30 %)

Půjčování finančních prostředků

- Hypoteční úvěr
 - dlouhodobý úvěr zajištěný nemovitostí pomocí zástavního práva, poskytují pouze některé banky
 - lze použít na zajištění bydlení, investice do nemovitostí nebo na jiné účely (tzv. americká hypotéka)
 - úrok nižší než u ostatních úvěrů, lze uplatnit i daňové úlevy
 - hypotéku je možno získat i bez doložení příjmů

Půjčování finančních prostředků

- Splátkový prodej
 - slouží k získání konkrétního zboží, poskytují splátkové společnosti
 - na začátku platba předem (akontace), později pravidelné splátky (i s možným odkladem)
 - spotřebitel je od podpisu smlouvy majitelem zboží
 - výhody mohou být vykoupeny relativně vysokým úrokem (RPSN výjimečně i více než 50 %)

Půjčování finančních prostředků

- Leasing
 - jde o formu finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci
 - obvykle slouží k pořízení movité věci (např. automobilu)
 - základním typem je finanční leasing, při kterém je financovaný předmět po celou dobu majetkem financující (leasingové) společnosti

Půjčování finančních prostředků

- Kreditní karta
 - platební karta spojená s *revolvingovým úvěrem*, který může držitel karty čerpat a zároveň postupně splácet
 - jako ostatní platební karty umožňuje kreditní karta provádět bezhotovostní platby a výběry hotovosti, a to i v zahraničí (např. systémy Visa a MasterCard)
 - identifikace držitele karty pomocí PIN kódu a podpisu
 - při posuzování výhodnosti kreditních karet je třeba posuzovat zejména délku bezúročného období, úrokové sazby a poplatky za vedení karty

Obecné znaky špatného úvěru

- Zbytečnost
- Nevýhodnost (RPSN)
- Vede k předluženosti, do tzv. dluhové pasti

Vývoj předluženosti:

Upomínky → sankční poplatky → vymáhání dluhu →
→ soudní platební příkaz či soudní nařízení →
→ zaplacení dluhu event. exekuce

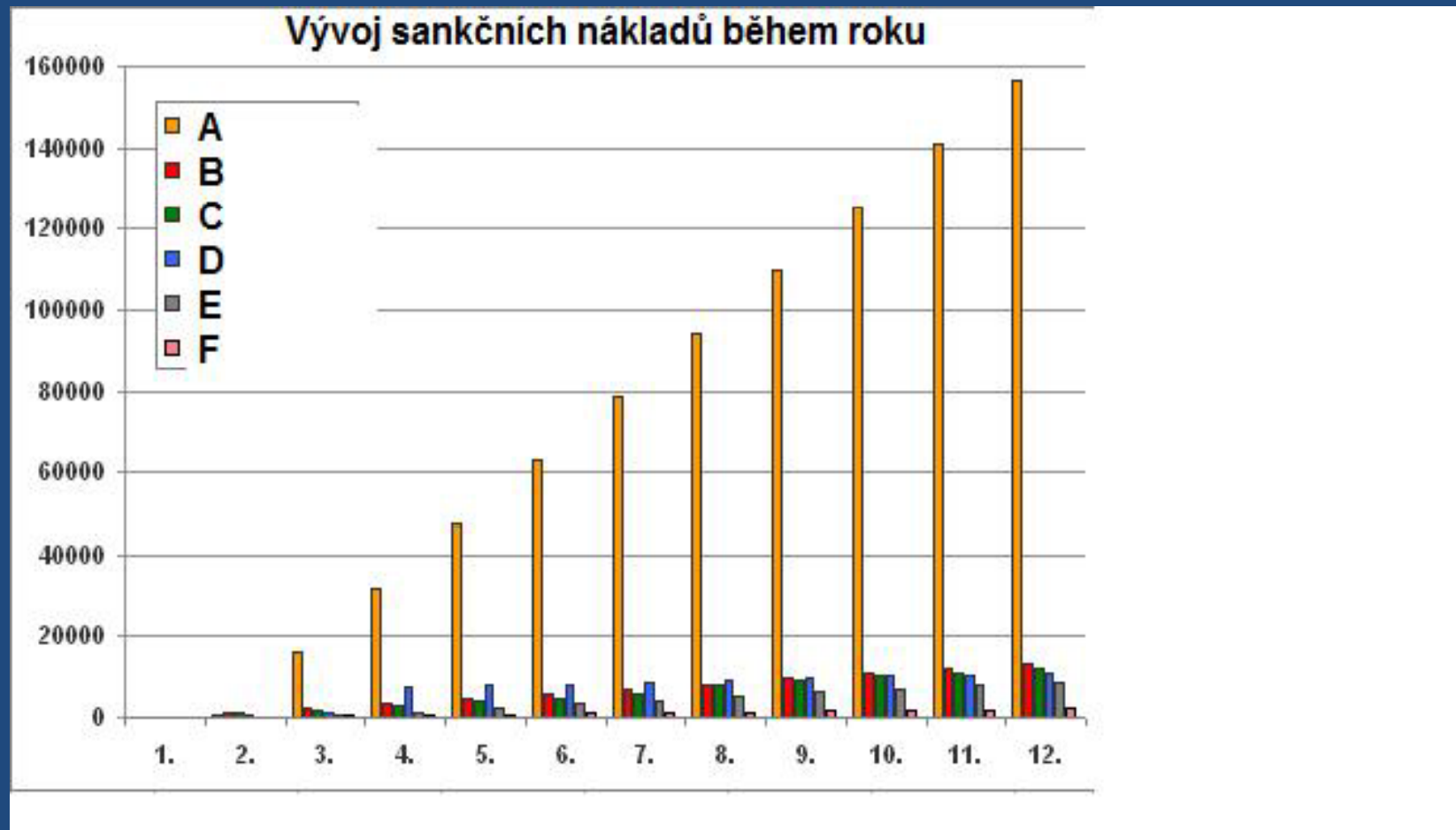
Pozn: Počet exekucí v roce 2010 překročil 1 milion, v průměru jimi prochází přibližně 5 % českých občanů

Předcházení a řešení dluhů

- Zvládnout hospodaření s penězi, umět sestavit domácí rozpočet
- Vyhýbat se zbytečným výdajům a nevýhodným úvěrům
- Na běžném účtu mít finanční rezervu ve výši několikanásobku měsíčních výdajů
- V případě zadlužení s neschopností splácet závazky neuzavírat další půjčky, zahájit jednání s ručiteli, omezit výdaje, prioritně hradit úvěry s vysokými pokutami a závazky související s bydlením a energiemi
- Kalkulátor: www.rozumnezadluzeni.cz

Růst dluhu o sankce

srovnání různých úvěrových společností

Rodinný (osobní) rozpočet

- Finanční měsíční plán stanovující výše jednotlivých kategorií nákladů (jídlo, bydlení, oblečení...)
- Základní požadavek: výdaje nesmí přesáhnout příjmy

STRUKTURA PRŮMĚRNÉHO RODINNÉHO ROZPOČTU (ROK 2010)	
Potraviny a nealkoholické nápoje	17 %
Bydlení, voda, energie, paliva	25 %
Doprava	12 %
Rekreace a kultura	9 %
Alkoholické nápoje, tabák	8 %
Oblečení	5 %
Ostatní (spořeni, pojistné, telefony, léky ...)	24 %

Zdroj: Citfin, 2010

Exekuce

- Předpokladem exekuce je existence vykonatelného exekučního titulu (zejména rozhodnutí soudu, správního orgánu, rozhodčí nález)
- Promlčecí doba pohledávky je až 10 let a povinný o exekučním rozhodnutí nemusí vůbec vědět
- Způsoby exekuce:
 - srážkami z příjmu (mzdy, důchodu...)
 - příkázáním pohledávky z účtu (obstavení účtu)
 - prodej movitých a nemovitých věcí
- Exekutor může provést prohlídku bytu užívaného povinným, zabavit a odvézt věci
- Exekuce vedená vůči jednomu z manželů se může dotknout i společného jmění obou manželů

Osobní bankrot

- Podle insolvenčního zákona může dlužník, který je schopen věřitelům splatit aspoň 30 % svých dluhů, požádat soud o oddlužení
- Pokud soud jeho žádosti vyhoví, bude dlužník po dobu 5 let splácet své dluhy při zachování svých příjmů na zákonem stanovené úrovni
<http://insolvencni-zakon.justice.cz/kalkukator-splatek.html>
- Pokud dlužník řádně splní své závazky, je po 5 letech vydáno soudem usnesení o jeho osvobození od placení zbývajících dluhů